

Pastoraal jaarverslag van het Aartsbisdom Utrecht 2010

Samen staan we sterker

Het jaar 2010 stond voor het Aartsbisdom Utrecht grotendeels in het teken van de afronding van het proces van parochiesamenvoeging. Eind 2010 waren op enkele na alle nieuwe parochies een feit. Ook de curie van het aartsbisdom beleefde in 2010 een samenvoeging: na een maandenlange verbouwing van Maliebaan 38 en 40 verhuisden de werknemers die op Dijnseburg in Zeist werkzaam waren, in november naar de kantoren in het bisschopshuis aan de Maliebaan in Utrecht. Daarmee zijn alle aartsdiocesane diensten nu bij elkaar gebracht. Zowel het proces van parochiesamenvoeging als het samenbrengen van de aartsdiocesane diensten is een krachtenbundeling gebleken, waarvan we nu reeds de eerste vruchten plukken op parochieel en op diocesaan niveau. Want: samen staan we sterker, waarbij we ons gevoed weten door het in 2008 gepubliceerde pastorale beleidsplan 'Hoopvol op weg naar een missionaire toekomst'.

Project samenvoeging parochies (2008-2010)

Halverwege 2010 waren veruit de meeste parochies (44 van de 49) samengevoegd, waardoor de tweewekelijkse digitale Nieuwsbrief OWN 2010 kon gaan stoppen; deze nieuwsbrief voorzag de parochies van nuttige informatie over het proces van samenvoeging. Ook de website www.samenwerk.net met daarop informatie, reglementen en werkinstrumenten is sinds half 2010 nog wel te raadplegen, maar wordt niet meer van nieuwe informatie voorzien. Er wordt momenteel aan gewerkt om de informatie die ook in de toekomst nuttig blijft, over te zetten naar het Extranet van het aartsbisdom (en voor een deel ook naar www.aartsbisdom.nl). Inmiddels is de digitale Nieuwsbrief OWN 2010 omgevormd tot Aartsbisdom.Nu Nieuwsbrief van het Aartsbisdom Utrecht.

Samenvoeging parochiële caritasinstellingen

In 2010 lag een belangrijk accent van het werk van de diocesane diaconale werkers en van het ambtelijk secretariaat van de Diocesane Kerkelijke Caritasinstelling (DKCI) op de begeleiding van de samenvoeging van de parochiële caritasinstellingen (PCI-en) binnen de nieuwe grote parochies. Bijna alle samenvoegingsprocessen van PCI-en zijn in 2010 gerealiseerd. Een groot aantal PCI-besturen moet nog wel op praktisch gebied veel zaken regelen met betrekking tot het effectueren van de samenvoeging. Niet overal verliep de samenvoeging van de PCI-en gemakkelijk. Door vele vrijwilligers is een grote hoeveelheid werk verzet. Wat betreft de samenstelling van de nieuwe PCI-besturen is een goede mix van continuïteit en vernieuwing bereikt. Daarnaast zijn veel plaatselijke PCI-en omgevormd tot caritaswerkgroepen. De vorming van grotere PCI-en biedt kansen om samen met het bestuur van de nieuwe, door samenvoeging ontstane parochies de diaconie van de plaatselijke kerk nog meer gestalte te geven. De diocesane diaconale werkers zullen hierbij een ondersteunende rol blijven spelen. Zij zullen met initiatieven en praktische handreikingen komen om de diaconie en de caritas in de geloofsgemeenschappen nog duidelijker op de kaart te zetten. Ook de PCI-en die al langere tijd geleden samengevoegd zijn, of helemaal niet, konden in 2010 rekenen op de professionele bijstand van de diocesane diaconale werkers.

Nieuws omtrent seksueel misbruik van minderjarigen in kerkelijke kring

In 2010 werden velen in het Aartsbisdom Utrecht diep geraakt door het schokkende nieuws rond het seksueel misbruik van minderjarigen, dat ook in katholieke instellingen en in enkele parochies door priesters en religieuzen heeft plaatsgevonden.

De aartsbisschop gaf blijk van zijn bekommernis en zorg hierover in zijn Witte-Donderdaggroet voor de parochies in het Aartsbisdom Utrecht bij het begin van het Paastriduüm 2010. Hij schreef onder meer: "Het wekt onze gevoelens van verdriet, onmacht en boosheid. Het raakt ons allen diep dat kinderen en jongeren destijds naar lichaam en geest ernstig beschadigd zijn door het misbruik dat hun is aangedaan door mensen van de Kerk, aan wie zij en hun ouders hun vertrouwen hadden geschonken. Zoals bekend hebben de Nederlandse bisschoppen en religieuzen hiervoor inmiddels hun diep gevoelde medeleven en excuses aangeboden." Ook maakte de aartsbisschop duidelijk op welke wijze het Aartsbisdom Utrecht in dezen zijn pastorale en bestuurlijke verantwoordelijkheid heeft genomen, mede in samenwerking met de andere Nederlandse bisdommen en de Konferentie Nederlandse Religieuzen.

Mgr. De Kok gestopt als bisschoppelijk vicaris voor de religieuzen in het Aartsbisdom Utrecht

Vanwege het bereiken van de leeftijd van tachtig jaar op 28 augustus 2010 heeft emeritus-hulpbisschop mgr. dr. J.A. de Kok O.F.M. met ingang van 1 september 2010 zijn ambt als bisschoppelijk vicaris voor de religieuzen in het Aartsbisdom Utrecht neergelegd. Eveneens op 1 september 2010 heeft Zr. R. Meijer haar werkzaamheden voor het Diocesaan Secretariaat Religieuzen beëindigd. De bisdomstaf is van mening dat het ook na hun afscheid van groot belang is dat dit reguliere contact in de toekomst gewaarborgd blijft. Bij het afscheid van Mgr. De Kok en Zr. Meijer zei aartsbisschop Eijk onder meer in zijn toespraak: "De bisdomstaf heeft zeer grote waardering voor het vele goeds dat religieuzen in het verleden in het Aartsbisdom Utrecht tot stand hebben gebracht en nog steeds tot stand brengen."

Tegelijkertijd stelt de bisdomstaf vast dat in de afgelopen jaren zowel voor het Aartsbisdom Utrecht als voor de meeste daarin woonachtige religieuzen de omstandigheden ingrijpend zijn veranderd. Het aartsbisdom is sinds 2008 bestuurlijk gereorganiseerd, terwijl de meeste religieuzen te maken hebben met een gestegen gemiddelde leeftijd en een afname van hun aantal. Toch hebben zich in het Aartsbisdom Utrecht in de afgelopen decennia ook enkele nieuwe gemeenschappen van deels jongere religieuzen gevestigd. In april 2010 heeft Mgr. Eijk in Fortaleza (Brazilië) de nieuwe beweging Shalom bezocht om de vestiging van een gemeenschap van deze beweging, bestaande uit 1 priester en 4 geconsacreerde leken) in ons aartsbisdom voor te bereiden.

De bisschoppelijk vicarissen van de drie vicariaten Utrecht, Deventer en Arnhem zijn sinds 1 september 2010 de contactpersoon voor de ordes en/of congregaties die vertegenwoordigd zijn in hun vicariaat. De contactpersoon behartigt in het vicariaat het reguliere contact tussen de religieuzen en het Aartsbisdom Utrecht en is de eerst aanspreekbare persoon. De werkzaamheden van het opgeheven Diocesaan Secretariaat Religieuzen zijn overgenomen door het secretariaat van de aartsbisschop van Utrecht.

Migrantenpastoraat

Nadat de Chaldese quasi-parochie Heilige Thomas Apostel en de Syrisch-Katholieke quasi-parochie Sint Jan de Apostel reeds in 2009 bestuurlijk en financieel zelfstandig waren geworden, is deze

bestuurlijke en financiële zelfstandigheid in 2010 ook gerealiseerd voor de Poolse parochie Onze Lieve Vrouw van Czestochowa en voor de beide Vietnamese parochies HH. Martelaren van Vietnam en H. Moeder Maria. Deze twee parochies zijn per 1 januari 2011 samengevoegd tot de parochie H. Maria, Koningin van de Martelaren van Vietnam. Het in 2009 met veel ambitie ingezette samenvoegingstraject werd dankzij de inzet van velen aldus met succes afgerond. De vier migrantenparochies die het Aartsbisdom Utrecht hun zetel hebben, vormen met hun vitaliteit en verscheidenheid een krachtige nieuwe loot aan de aloude stam van het Aartsbisdom Utrecht.

Personeel en pastorale organisatie

De samenvoeging van parochies stelt nieuwe eisen aan de bestuurlijke en pastorale leiding.

In dat perspectief werden begin 2010 in Denekamp per vicariaat bezinningsdagen voor pastorale teams gehouden. Voorts werd in december 2010 een retraite georganiseerd voor diakens en hun echtgenotes (in 2011 volgen retraites voor pastoraal werk(st)ers en voor priesters).

In het najaar van 2010 werd in samenwerking met het bureau XPand gestart met een pastoorcursus. Deze cursus omvatte in het najaar van 2010 een tweetal modules van twee dagen en een individueel coachingsgesprek. In het voorjaar van 2011 kreeg de cursus een vervolg. De eerste ervaringen hebben uitgewezen dat de cursus niet alleen een bijdrage levert aan de versterking van de eigen deskundigheid, maar ook aan de onderlinge betrokkenheid van (toekomstige) pastoors binnen het vicariaat.

Voor de pastorale teams heeft 2010 in het teken gestaan van een verdere uitwerking en uitvoering van het pastorale beleid in de nieuwe parochies. Gedurende dit kalenderjaar zijn meerdere teams geconfronteerd met een (tijdelijke) onderbezetting. Het was geen eenvoudige opgave om in die situaties de voortgang van het pastoraat op een goede manier te organiseren.

In juni 2010 hebben een aantal leden van pastorale teams de Luce-leergang Diaconaal Werk afgesloten. Hiermee is de cyclus van tweejarige leergangen voor leden van pastorale teams voorlopig afgesloten.

Zaligverklaringsprocessen Alphons Ariëns en Dorothea Visser

Mgr. dr. K. Kasteel, hoofdprelaat van de Heilige Stoel, is op voordracht van onze aartsbisschop en met goedkeuring van de Heilige Stoel benoemd tot postulator van de apostolische fase in de zaligverklaringsprocessen van Alphons Ariëns en Dorothea Visser. Pastoor drs. H.W.M. ten Have, auteur van de 'spirituele biografie' van Ariëns die eind 2008 verscheen, is benoemd tot vice-postulator inzake het eerste proces. Dr. W. Hilgeman is benoemd tot vice-postulator in het zaligverklaringsproces van Dorothea Visser. Een postulator is een priester die optreedt als officiële begeleider en aanvrager van een proces tot zalig- of heiligverklaring. In de apostolische fase wordt beproefd wat er op diocesaan niveau is vastgesteld. De postulator dient onder meer te bewijzen dat de betrokken persoon de christelijke deugden op heldhaftige wijze heeft beoefend en de bewijsvoering van de wonderen te verzorgen die op voorspraak van de kandidaat-zalige of kandidaat-heilige zijn geschied.

Liturgie

Kosterdagen

Op 16 januari 2010 vond de eerste aartsdiocesane kosterdag plaats op initiatief van onze aartsbisschop uit waardering voor en ondersteuning van de belangrijke inzet en taak van onze kosters. Aanvankelijk zou deze dag gehouden worden in Dijnselburg te Zeist, maar het aantal aanmeldingen overtrof dusdanig de verwachtingen, dat de dag verplaatst werd naar Utrecht. Meer dan 500 kosters uit heel het aartsbisdom kwamen bijeen voor de viering van de Eucharistie in de kathedraal met als hoofdcelebrant mgr. dr. W.J. Eijk en de vicarissen als concelebranten. De dag werd voortgezet in de Nicolaikerk. Daar hield mgr. drs. H.W. Woorts, vicaris voor liturgie, een inleiding over de taak van de koster. Na afloop van deze geslaagde kosterdag werden enquêteformulieren meegeven. Uit de vele reacties bleek de grote behoefte van kosters aan ontmoeting, uitwisseling en verdieping. De diocesane werkgroep kosters (bestaande uit zes kosters uit de drie vicariaten en de ceremoniaris van de aartsbisschop) die in 2009 door de aartsbisschop is opgericht, heeft naar aanleiding van deze eerste kosterdag en de enquête opnieuw een kosterdag in 2010 georganiseerd en wel in de afzonderlijke vicariaten, in samenwerking met de betreffende vicaris. Op 11 december 2010 werd deze tweede kosterdag voor de kosters van het vicariaat Arnhem gehouden in de St. Jan te Zutphen, voor het vicariaat Deventer in de basiliek van de H. Kruisverheffing te Raalte en voor het vicariaat Utrecht in de H. Carolus Borromeuskerk te Soesterberg. In elk van de drie vicariaten kwamen meer dan honderd kosters bijeen.

De dag begon met een Eucharistieviering waarin de 'eigen' vicaris de (hoofd)celebrant was en waarbij koren van die kerken hartelijk hun medewerking hebben gegeven. Er werden door de kosters ter plaatse rondleidingen gegeven door de kerk en de sacristie en de vicarissen hielden een inleiding over een onderwerp dat veelvuldig was genoemd in een enquête onder kosters: de plaats van de koster in de liturgie. In alle drie de vicariaten waren er veel enthousiaste reacties op deze dag.

Diocesane vieringen

In 2010 zijn er diverse diocesane liturgievieringen geweest die velen hebben verrijkt in het geloof en kerk-zijn. Hierbij mag zeker genoemd worden de wijding tot bisschop van mgr. mr. drs. Th.C.M. Hoogenboom en mgr. drs. H.W. Woorts op 13 februari in de kathedraal St. Catharina te Utrecht. Deze wijdingsplechtigheid van onze beide hulpbisschoppen alsook de gehele dag was voor henzelf, hun familie en voor ons aartsbisdom een bijzonder zegenrijk gebeuren.

Ook de jaarlijkse Chrismamis in Apeldoorn is bijzonder mooi verlopen, mede dankzij het koor St. Gregorius Magnus uit Driebergen-Rijsenburg. Vanwege de overdracht van de HH. Oliën vanuit deze Chrismamis aan de parochies heeft de aartsbisschop een Witte-Donderdaggroet meegeven voor de parochies in het Aartsbisdom Utrecht bij het begin van het Paastriduüm. In deze brief dankte de aartsbisschop de priesters, diakens, pastoraal werk(st)ers en vrijwilligers die hun beste krachten geven voor zegenrijke vieringen van Witte Donderdag, Goede Vrijdag en Pasen in onze parochies alsook in ziekenhuizen, verpleeghuizen en andere instellingen.

Naast de reeds genoemde bisschopswijding van mgr. Hoogenboom en mgr. Woorts waren er in 2010 diverse andere wijdingsplechtigheden. Zo heeft aartsbisschop Eijk op 29 mei Anton ten Klooster en Wouter de Paepe tot priester gewijd. Op 16 oktober heeft aartsbisschop Eijk Jan van Heugten, Fokke van Dalen en Hans Nijhuis tot permanent diaken gewijd. Ook deze wijding vond plaats tijdens een pontificale Eucharistieviering in de St. Catharinakathedraal. Tot slot wijdde mgr. Eijk op 6 november in de Utrechtse St. Catharinakathedraal de priesterstudent Karel Donders tot transeunt diaken - zijn priesterwijding volgt in 2011.

Vormselvieringen

De aartsbisschop, de hulpbisschoppen, de vicarissen en de rector van het Ariënsinstituut hebben in 2010 weer veelvuldig het sacrament van het H. Vormsel mogen toedienen in de parochies van ons aartsbisdom. Deze vieringen zijn met veel zorg voorbereid door leden van de pastorale teams, werkgroepen H. Vormsel en leerkrachten. Er is in dezen in 2010 op de meeste plaatsen een goede samenwerking gegroeid of gecontinueerd tussen verschillende locaties, waardoor er meer vormelingen bijeen gebracht worden en het enthousiasmerend werkt om telkens mooie aantallen vormelingen en hun gezinnen bijeen te zien.

Zondagen in de Advent en Veertigdagentijd

Doordat er in de Advent en de Veertigdagentijd niet op de zondagochtenden wordt gevormd, zijn de vormheren beschikbaar om tijdens deze periodes in het kerkelijk jaar naar parochies te gaan voor Eucharistievieringen. In 2010 is het aantal aanvragen voor deze zondagse Eucharistievieringen toegenomen en konden de aartsbisschop, de hulpbisschoppen, de vicarissen en de rector van het Ariënsinstituut tijdens deze periodes op de nodige zondagochtenden naar parochies gaan om met de geloofsgemeenschappen de H. Eucharistie te vieren. Na afloop van deze vieringen was er vaak gelegenheid om kennis te maken. Wat voor genoemde periodes in het kerkelijk jaar is gezegd, geldt eveneens voor zondagen en zaterdagavonden die in de vakantieperiodes vallen. Dat de aartsbisschop, de hulpbisschoppen en de vicarissen veelvuldig in de parochies willen zijn voor de H. Eucharistie en ontmoeting als er geen vormselvieringen zijn, stellen velen zeer op prijs.

Bedevaarten

In 2010 is een start gemaakt met de voorbereidingen op de bisdombedevaart naar Lourdes in 2012. De aartsbisschop heeft R.G.W. Cornelissen, vicaris van Deventer, en dhr. G.L.M. Lokate, ceremoniaris, gevraagd om dit te organiseren, in samenwerking met leden van de pastorale teams en vele vrijwilligers, alsook personen van de diocesane curie. Achter de schermen is er in 2010 veel werk verzet, mede om in elke nieuwe samengevoegde parochie een nieuwe organisatievorm te realiseren (in elke parochie is één lid van het pastoraal team verantwoordelijk voor bedevaarten alsook één hoofdvrijwilliger die contact houdt met andere vrijwilligers in de parochie voor bedevaarten). Dit alles heeft veel nieuwe vrijwilligers opgeleverd voor bedevaarten, met name naar Lourdes. Mgr. Woorts werd na zijn bisschopswijding naast vicaris van Utrecht en voor liturgie tevens vicaris voor bedevaarten. Ook werd hij namens de Nederlandse Bisschoppenconferentie bisschop-referent voor bedevaarten, waardoor hij op landelijk niveau namens de Nederlandse bisschoppen contactpersoon is voor de bedevaartorganisaties. De aartsbisschop, de hulpbisschoppen en vicarissen hebben in 2010 aan diverse bedevaarten deelgenomen naar Lourdes, Kevelaer, Banneux en Czestochowa. Beide hulpbisschoppen namen in september ook deel aan een cursus voor nieuwe bisschoppen te Rome, met daarbij een pelgrimage naar het graf van de apostel Petrus. Aan het einde van deze cursus en pelgrimage (waaraan ca. 100 nieuwe bisschoppen van over heel de wereld deelnamen) vond een ontmoeting plaats met paus Benedictus XVI. Tijdens een persoonlijke ontmoeting van onze hulpbisschoppen met de paus bleek hij ons aartsbisdom zeer wel te kennen.

St. Willibrordprocessie

De Utrechtse binnenstad was op 12 september 2010 het decor van de achtste Willibrordprocessie van deze eeuw. Deze processie is een uiting van de dank aan God voor het leven en het missiewerk van St. Willibrord, die in 690 vanuit Ierland naar Nederland kwam om in onze streken het geloof te verkondigen. Aartsbisschop Eijk, priesters en gelovigen liepen in processie met de relieken van

St. Willibrord en het Evangelieboek naar de St. Catharinakathedraal. Voorafgaand was er een gebedsviering in St. Willibrorduskerk. Aansluitend startte de processie vlakbij het standbeeld van

St. Willibrord op het Janskerkhof. De stoet trok over het Domplein (waar St. Willibrord het eerste kerkje van St. Maarten herstelde en de eerste bisschopskerk bouwde, toegewijd aan Christus de Verlosser) naar de St. Catharinakathedraal in de Lange Nieuwstraat. Daar werd een plechtige vespers gevierd.

Jeugd- en jongerenactiviteiten

Op 28 maart 2010 werd de aartsdiocesane jongerendag Passion gehouden te Zutphen. Ruim 75 jongeren tussen de 16 en 35 jaar namen deel aan de Palmzondagviering met aartsbisschop Eijk in de Emmanuelkerk en het aansluitende dagprogramma dat in het teken stond van het verhaal van de rijke jongeling (Mc. 10, 17-21). Er waren workshops over de spiritualiteit van San Egidio (vriendschap met de arme), levenskeuzes (in gesprek met de bisschop), jongeren en schuldenproblematiek (i.s.m. Stadsbank Oost Nederland) en zinging in Popmuziek (studenten/jongerenpastor).

In april werd het Kloostertocht-project afgesloten. Verschillende tienergroepen, vormselgroepen en jongeren brachten een dag of weekend door in de kloosters van de zusters Franciscanessen te Denekamp en de Dominicanen te Huissen en Zwolle. Dit werd mede mogelijk gemaakt door subsidie van het Skanfonds.

In de meivakantie werd een jongerentocht georganiseerd naar Assisi waaraan 11 jongeren hebben deelgenomen. De spiritualiteit van de heilige Franciscus en de heilige Clara stond centraal. Het was de eerste keer dat deze tocht buiten de zomervakantie werd gehouden. Het aantal deelnemers was mede hierdoor beperkt. Na de meivakantie volgen immers vele tentamens en toetsweken. Op 8 augustus startte het Kinderkamp (48 deelnemers) en het Tienerkamp (27 deelnemers) op twee verschillende locaties in Ermelo. Op 9 augustus bezocht mgr. Eijk beide locaties. Op 15 augustus zou het tweede Tienerkamp van start zijn gegaan. In de aanloop kwamen echter slechts een klein aantal inschrijvingen binnen. Zij kregen de mogelijkheid om aan het eerste kamp deel te nemen. Het thema van de kampen was 'Beloofd is beloofd', naar aanleiding van Gods belofte aan Abraham.

Genoemde activiteiten voor kinderen en jongeren konden plaatsvinden mede dankzij de inzet van diverse priesters en vrijwilligers van ons aartsbisdom.

In samenwerking met Youth for Christ zijn workshops georganiseerd om kennis te maken met het tienercatecheseproject Rock Solid op 2 oktober (vicariaat Arnhem), 10 oktober (vicariaat Deventer) en 30 oktober (vicariaat Utrecht). Dit project dat nauw aansluit bij de leefwereld van tieners biedt catechesemogelijkheden voor en na het vormsel en zal verder worden gepromoot. Inmiddels werken vier parochies van ons aartsbisdom er al mee: Nijkerk, Barneveld, Wijk bij Duurstede en Nieuwegein.

Naast deze diocesane activiteiten werden ook de landelijke initiatieven gepromoot, zoals het jongerenprogramma van de Stille Omgang en de Katholieke Jongerendag in Den Bosch. Ook werd intensief gewerkt aan de verhoging van de opbrengst van de Jongerencollecte.

Wereld Jongerendagen 2011 (WJD)

Per 1 september 2010 trad Hao Tran in dienst van het aartsbisdom als projectmedewerker voor de WJD. Een subsidie van het Skanfonds maakte dit mogelijk. Hij is direct aan de slag gegaan om de reeds gevormde reisplannen nader uit te werken in nauwe samenwerking met de VNB en te bouwen aan een netwerk van contacten met zoveel mogelijk jongeren in ons aartsbisdom via parochies, jongerengroepen en parochiële jongerenwerkers. Tevens bezocht hij in het najaar alle curabijeenkomsten om de pastorale teams te informeren en te enthousiasmeren. Er werd een kernteam WJD in het leven geroepen rond het reeds bestaande Jongeren Platform Utrecht en een plan van aanpak gemaakt voor promotie- en voorbereidende activiteiten. Samen met de dienst communicatie werd de jongerenwebsite van het Aartsbisdom Utrecht aangepast en overzichtelijker gemaakt voor de verschillende doelgroepen binnen de sectie jeugd en jongeren.

Pastorale School

In 2010 is verder gebouwd op de basis die in 2009 is gelegd voor de vernieuwde Pastorale School. De goede toerusting en vorming van parochiële vrijwilligers is immers zeker ook in de nieuwe grote parochies van groot belang. Het tweede jaar van de Pastorale School van het Aartsbisdom Utrecht startte in september 2010. Op het programma stond vooral het tweede jaar van de 'Basiscursus Katholiek Geloof & Geloofsbeleving', die opnieuw uit acht modules bestaat. Daarnaast was er nog een extra aanbod. Zo gaf diaken Leon Feijen de cursus 'Communicatieve vaardigheden van de vrijwilliger in het parochiële vrijwilligerswerk'.

Roepingenpastoraat

Bij gelegenheid van het Jaar van de Priester dat door paus Benedictus XVI was uitgeroepen, ging een icoon met de afbeelding van Christus Pantokrator, afkomstig uit de kapel van het Ariënskonvikt, rond door de parochies van ons aartsbisdom, ter ondersteuning van een 'gebedsestafette'. Deze 'gebedsestafette' had tot doel mensen bewust te maken van de noodzaak om te bidden om roepingen. Meer dan zeshonderd mensen werden lid van de Diocesane Gebedskring en zegden toe te bidden voor roepingen tot het priesterschap, het diaconaat en het religieuze leven. De voorzitter van de Roepingenraad trok regelmatig het aartsbisdom in om aandacht te vragen voor priesterroepingen. Op zaterdag 19 juni 2010 werd de estafette afgesloten met een goedbezochte ontmoetingsdag voor de leden van de gebedskring in Utrecht.

In maart heeft de Roepingenraad ook een 'Roepingenreis' naar het heiligdom van de heilige pastoor Van Ars georganiseerd, waarbij ook diverse andere plekken in Frankrijk werden bezocht.

Van Ariënskonvikt naar Ariënsinstituut

Op 2 november 2009 maakte de aartsbisschop bekend dat hij voornemens was het Ariënskonvikt aan het einde van dat studiejaar te sluiten. Door de terugloop van het aantal studenten en de hogere kosten was het niet langer financieel verantwoord het konvikt open te houden. Daar komt bij dat een kleine groep studenten voor de vorming niet ideaal is. Het nieuws sloeg in als een bom en velen waren teleurgesteld. Het waren moeilijke en hectische weken, niet in de laatste plaats omdat de sluiting van het Ariënskonvikt in de landelijke media zeer veel aandacht kreeg. In januari 2010 keerde de rust enigszins terug. In overleg met de staf van het Ariënskonvikt gingen de studenten zich oriënteren op hun toekomst

Op donderdag 1 juli 2010 werd tijdens een goed bezochte konviktsdag afscheid genomen van het Ariënskonvikt. Het was een dag met dubbele gevoelens: dankbaarheid en teleurstelling. Een boek dat voor deze gelegenheid werd samengesteld zal de vele herinneringen aan het konvikt zeker levend houden.

Tijdens de konviktsdag werd in het bijzonder afscheid genomen van rector drs. N.M. Schnell die ruim tien jaar het Ariënskonvikt met veel inzet, deskundigheid en zorg heeft geleid. In overleg met de bisschop van Breda werd rector Schnell benoemd als rector voor de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk te Hoeven, alwaar priesterkandidaten voor ons aartsbisdom kunnen studeren.

Er moesten knopen worden doorgesneden met betrekking tot de gebouwen van het Ariënskonvikt. Het huis aan het adres Keistraat 9 is voor het aartsbisdom behouden gebleven. Hierin is na de zomer van 2010 het Ariënsinstituut gevestigd. Het Ariënsinstituut is het centrum voor vorming en ontmoeting voor allen die zich voorbereiden op een taak in het Aartsbisdom Utrecht: priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers. Het Ariënsinstituut behartigt de begeleiding van priesterstudenten tijdens hun parochiestage en de toeleiding tot het pastoraat. Tevens zijn hier de activiteiten van de Aartsdiocesane Roepingenraad geconcentreerd. De conrector van het Ariënskonvikt, drs P. Kuipers, is benoemd tot rector van het Ariënsinstituut. Hij is tevens bisschoppelijk gedelegeerde voor de priesterstudenten en bisschoppelijk gedelegeerde voor de toeleiding van kandidaat pastoraal werk(st)ers tot het pastoraat in het Aartsbisdom Utrecht.

Het Ariënsinstituut is in de tweede helft van 2010 van start gegaan. Door een ingrijpende renovatie die voor een groot deel door een vrijwilliger tot stand is gebracht, is het Ariënsinstituut een fraai en uitnodigend huis geworden dat geschikt is voor de nieuwe functie van vorming en ontmoeting.

Priesteropleiding

Met De Tiltenberg, het grootseminarie van het Bisdom Haarlem-Amsterdam, waar een aantal studenten hun vorming ontvangt, zijn goede en hartelijke contacten. De rector van het Ariënsinstituut maakt deel uit van de staf en is zo direct betrokken bij de vorming van de Utrechtse kandidaten. De samenwerking met de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk van het Bisdom Breda (voor late roeping) werd voortgezet.

De Ariënskring (waarvan deel uitmaken de priesters van het aartsbisdom die hun opleiding en vorming aan het Ariënskonvikt of Bovendonk hebben gehad, alsmede enkele andere priesters) is in 2010 een aantal keren bij elkaar geweest. Eind januari was er een bijeenkomst in Utrecht met de aartsbisschop. Hier werden vragen met betrekking tot de sluiting van het Ariënskonvikt gesteld en beantwoord en de gevoelens die de sluiting van het Ariënskonvikt teweeg had gebracht met de bisschop gedeeld. Op 10 mei was er een excursie naar De Tiltenberg in Vogelenzang. De sfeer was hartelijk en open en de priesters kregen een inkijkje in het instituut waar hun toekomstige collega's hun vorming ontvangen. Begin september stond de jaarlijkse ontmoetingsdag van priesters op het programma, dit keer gehouden in Renkum en omgeving.

Toeleiding pastoraal werk(st)ers

In de zomer van 2010 werd de rector van het Ariënsinstituut drs. P. Kuipers tevens benoemd tot bisschoppelijk gedelegeerde voor de toeleiding van kandidaat-pastoraal werk(st)ers tot het pastoraat in het Aartsbisdom Utrecht. Het toeleidingsprogramma ging in september 2010 van start met 30 kandidaten. Dit programma heeft een meervoudig doel: ten eerste wil het de kandidaten laten kennismaken met het aartsbisdom in al zijn geledingen. Ten tweede wil het de kandidaten

binnenleiden in de Kerk en er voor zorgen dat de pastoraal werk(st)ers van de toekomst mensen zijn die 'in medio Ecclesiae' staan. Ten derde biedt het programma liturgische vorming aan, om kandidaten te laten kennismaken met de uitgangspunten van de liturgie van de Kerk. Tenslotte is de toeleiding een periode waarin de gedelegeerde zich een beeld kan vormen van de geschiktheid van de kandidaat voor het pastoraat in het aartsbisdom, alvorens hem of haar aan de aartsbisschop voor te dragen voor een benoeming.

Mentoraat en voortgezette vorming

De rector van het Ariënsinstituut is namens de aartsbisschop tevens verantwoordelijk voor de voortgezette vorming tijdens de eerste vijf jaren in het pastoraat. Na een eerste jaar mentoraat, waarin een collega over de schouders meekijkt, volgt een programma van ontmoeting en verdieping, waarbij aandacht is voor de eigen groei, het aanleren van pastorale vaardigheden en de verdieping van bepaalde thema's. Het aanbod van voortgezette vorming is door de reorganisatie van het Aartsbisdom Utrecht in 2009 tijdelijk stil komen te liggen. Na de zomer van 2011 zal een en ander weer worden opgestart.

Diakenopleiding

In 2009 kwam wat betreft de diakenopleiding de samenwerking tot stand tussen het Aartsbisdom Utrecht en het Bisdom Haarlem-Amsterdam. In 2010 is dit verder uitgebouwd. Regelmatig was er contact met het Bonifatiusinstituut, onderdeel van De Tiltenberg in Vogelenzang. Daar vindt de theoretische component plaats van de opleiding. Bovendien is daar volop gelegenheid voor spirituele begeleiding. Wat betreft de toeleiding in het aartsbisdom kwam het Ariënsinstituut in zicht. Naast de toeleiding is dit instituut ook bedoeld als ontmoetingsplek onderling en met de priesterstudenten en de aanstaande pastorale werk(st)ers. Dit moet nog verder uitgebouwd worden. Ook geldt dit voor de stages. Deze vinden plaats in het aartsbisdom, en hieraan is in 2010 veel tijd besteed. Er is gezocht naar geschikte plekken, wat niet eenvoudig bleek te zijn. De stagecoördinator die eerder verbonden was aan de opgeheven diakenopleiding van het Aartsbisdom Utrecht heeft deze taak ook nu weer op zich genomen. Op dit moment zijn er twee kandidaten voor het permanent diaconaat binnen het aartsbisdom. Beiden hebben op 1 juni 2010 in de kapel van het bisschopshuis aan de Maliebaan de *admissio*, de aanvaarding als kandidaat-diaken, ontvangen.

Kerkgebouwen

Aartsbisschop Eijk heeft op 19 april 2010 in een brief aan de pastorale teams en de parochiebesturen laten weten dat de bisdomstaf de brochure 'Geef uw gebouw toekomst' uit 2004 heeft ingetrokken. Deze brochure schetst mogelijkheden voor een ander gebruik van het kerkgebouw dan voor de goddelijke eredienst en stil gebed. Die mogelijkheden werden volgens de bisdomstaf echter te ruim geformuleerd, vandaar het besluit om de brochure in te trekken. Aanpassingen die parochiebesturen op basis van de brochure gedaan hebben, blijven in eerste instantie geëerbiedigd.

Missie, caritas en diaconie

Steun voor pater Boksebeld op Haïti

Haïti werd op 12 januari 2010 getroffen door een verwoestende aardbeving. Het Aartsbisdom Utrecht riep daarom de parochies op om in het weekend van 23-24 januari te collecteren voor de slachtoffers in Haïti. De opbrengsten van deze collecte kwamen geheel ten goede aan de activiteiten van pater Wim Boksebeld sdb, een Salesiaan van Don Bosco afkomstig uit Raalte, die al veertig jaar op Haïti werkt. Sinds enkele jaren leidt hij het project 'kleine schooltjes van Pater Bohnen'. Via dit project in de sloppenwijken kunnen duizenden kinderen naar schooltjes die in samenwerking met de bewoners zijn opgericht en krijgen ze dagelijks een maaltijd. Het project van pater Boksebeld werd door de aardbeving verwoest, net als veel ander werk van de Salesianen van Don Bosco in Port-au-Prince. Behalve deze collectie hebben diverse parochies er in de daaropvolgende maanden nog meer acties gehouden voor het werk van pater Boksebeld, zodat in maart 135.000 euro naar hem kon worden overgemaakt.

Ariëns Prijs voor Diaconie en impulsdag

Hulpbisschop mgr. Th.C.M. Hoogenboom heeft tijdens een feestelijke bijeenkomst op 9 oktober de winnaar van de Ariëns Prijs voor Diaconie van het Aartsbisdom Utrecht bekend gemaakt. Uit de in totaal negenentwintig voorgedragen projecten werd het Fotoproject 'De Ongeziene Gezien' in Apeldoorn uitgeroepen tot winnaar gekozen. De winnaar ontving een kunstwerk en een geldbedrag van duizend euro. De prijsuitreiking maakte onderdeel uit van de diaconale impulsdag die in Arnhem werd gehouden. Deze dag begon met een inleiding van prof. Jozef Wissink over dienstbaarheid en bemiddeling. Aansluitend was er een presentatie van acht diaconale projecten, waarvan de deelnemers er vier konden bezoeken. Na de lunch was er een kort gesprek onder leiding van prof. Wissink, de dag werd besloten met een viering.

DiaconAction

Tijdens DiaconAction komen jongerengroepen in het hele land in actie voor mensen in hun eigen omgeving. In 2010 was tussen 19 en 21 november de vierde editie van deze gezamenlijke actie van alle bisdommen. In een groeiend aantal parochies in het aartsbisdom hebben jongeren in dit weekend diaconale projecten uitgevoerd.

Vastenactie 2010

De bisschoppelijke Vastenactie vierde in 2010 haar vijftigste campagne. Het land Malawi stond centraal en daarbij als thema de klimaatverandering binnen het kader van 'het behoud van de schepping'. De gevolgen van de klimaatverandering eisen een hoge tol in dit Afrikaanse land. Vastenactie en de lokale organisatie Cadecom (Catholic Development Commission) werken aan een structurele oplossing door landbouwtraining, nieuwe gewassen en irrigatie. Vanwege het jubileum bezochten zes Vastenaktievrijwilligers Malawi, diaken Coen van Loon uit ons aartsbisdom was één van hen.

Wereldmissiemaand 2010

De Wereldmissiemaand in oktober 2010 richtte de aandacht op Ethiopië, een door en door christelijk land, 62% van de bevolking is christen en het merendeel behoort tot de Ethiopisch-Orthodoxe Kerk. Op Missiezondag (22/23 oktober) werd gecollecteerd voor de projecten in de parochies in Ethiopië. Op 3 oktober was er ook een Wereldmissiedag voor kinderen.

Adventsactie 2010

Na uitvoerige gesprekken met de bisschop-referent voor missie, mgr. Punt, heeft Solidaridad in 2010 besloten om zich terug te trekken uit de organisatie van de Adventsactie. De organisatie en de bisschoppen konden elkaar niet meer herkennen in de wijze waarop er toezicht gehouden zou worden op de besteding van de gelden en de netwerken die hierbij een rol spelen. Vervolgens is besloten dat de bisschoppen zelf de uitvoering van de Adventsactie ter hand nemen. Dat gebeurde in 2010 voor het eerst - de Adventsactie bestond dat jaar uit 16 kleine projecten waar de gelovigen en de geloofsgemeenschappen zich konden verbinden.

Bezoek aan diaconale projecten in Apeldoorn

Aartsbisschop Eijk en mgr. Hoogenboom bezochten op 10 december 2010 enkele diaconale projecten in Apeldoorn. Zij werden vergezeld door pastoor Harrold Zemmann van de plaatselijke Emmaüsparochie, diaken Ronald Dashorst en diocesaan diaconaal werker Ina van de Bunt-Koster. Op het programma stonden onder meer een bezoek aan inloophuis De Herberg, een rondleiding bij dak- en thuislozenopvang Omnizorg en de bezichtiging van de expositie 'De ongeziene gezien'. De dag besloot met een maaltijd voor dak- en thuislozen in de pastorie van de Mariakerk, gevolgd door een vesperviering met de Sint Egidiusgemeenschap.

Communicatie

Nieuwe website Aartsbisdom Utrecht

De website van het Aartsbisdom Utrecht is met ingang van 14 september 2010 geheel vernieuwd: niet alleen ziet de site er geheel anders uit, ook aan de structuur is stevig gesleuteld. De nieuwe site is gebouwd in hetzelfde redactiesysteem als het Extranet, het voor (onder meer) pastorale teams en parochiebesturen toegankelijke platform met bestuursinformatie vanuit het aartsbisdom. In de nieuwe vormgeving van www.aartsbisdom.nl zijn alle centrale rubrieken toegankelijk via knoppen op de homepage. Deze rubrieken komen dieper in de site terug aan de linkerzijde van de pagina's. Er is gekozen voor een site met een rustige uitstraling, waarbinnen alle gegevens gemakkelijk en op een logische manier terug te vinden zijn. Buiten het Nieuws en de Agenda zijn er vijf rubrieken: Organisatie, Publicaties, Opleidingen, Jongeren en Webwinkel. Deze laatste is nieuw voor het aartsbisdom: geïnteresseerden kunnen hier onder meer boeken, brochures, tijdschriften en foto's bestellen.

Huisstijl en website Ariënsinstituut ontwikkeld

In nauw overleg met rector Kuipers van het Ariënsinstituut is een logo plus huisstijl voor dit nieuwe instituut ontwikkeld. Het werd gepresenteerd bij de laatste konviktsdag op 1 juli 2010. Het logo is gebaseerd op het 'handschrift' van Ariëns. Daarnaast werd voor het Ariënsinstituut een nieuwe website gebouwd, waarbinnen ook de Roepingenraad, het Fonds Priesteropleiding en de Voortgezette Vorming een eigen plek kregen.

Publicaties aartsbisschop Eijk

Mgr. Eijk publiceerde bij gelegenheid van Witte Donderdag 2010 de brief 'Waarom priesters?'. Deze brief past in het kader van het 'Jaar van de Priester' dat paus Benedictus XVI in 2009 uitriep en dat in de zomer van 2010 eindigde.

Bij aanvang van de Advent, de voorbereidingstijd op Kerstmis, heeft mgr. Eijk een Adventsbrief geschreven die werd verstuurd naar de priesters, diakens, pastoraal werk(st)ers en de parochiesecretariaten. De brief is vervolgens verspreid binnen de parochies. Aanhakend bij een aantal van de Evangelielezingen die in 2010 tijdens de Advent werden gelezen, staat hij stil bij het thema 'Verwachtingsvol uitzien'.

Contacten met emeriti

De emeritidag van het Aartsbisdom Utrecht vond in 2010 plaats op woensdag 6 oktober te Dijnselburg in Zeist. Deze dag in aanwezigheid van de aartsbisschop, de hulpbisschoppen en de vicarissen startte met een Eucharistieviering in de kapel van Dijnselburg. Aansluitend volgde een diner, waarna de dag rond 15.00 uur werd afgesloten. Daarnaast werd op Dijnselburg de jaarlijkse bijeenkomst voor jubilarissen georganiseerd. Met deze ontmoetingsdagen willen de aartsbisschop en de bisdomstaf de grote betrokkenheid en inzet van de vele emeriti in het aartsbisdom onderstrepen. Maar ook vreugde en dankbaarheid tonen om hen die een 25-, 40-, 50- of zelfs 60-jarig ambtsjubileum mochten vieren.

Diocesaan Bureau voor Geschillen Aartsbisdom Utrecht opgeheven

Aartsbisschop Eijk heeft per 27 oktober 2010 het Diocesaan Bureau voor Geschillen van het Aartsbisdom Utrecht opgeheven. Het is aan de diocesane bisschop om een dergelijk geschillenbureau op te richten dan wel op te heffen. Het Metropolitaan Kapittel van het R.K. Aartsbisdom Utrecht heeft ingestemd met dit besluit. Reden voor de opheffing is dat het universele recht van de Rooms-Katholieke Kerk, zoals vastgelegd in het Wetboek van Canoniek Recht 1983, met voldoende rechtswaarborgen omklede procedures en voorzieningen bevat tot beslechting van geschillen. Ook werd er slechts incidenteel een beroep op dit bureau gedaan. Het Diocesaan Bureau voor Geschillen, waarvan de werkzaamheden door vrijwilligers gebeurden, was ook operationeel voor het Bisdom Groningen-Leeuwarden. Dat blijft er wel gebruik van maken.

Tenslotte

Ook 2010 was voor het Aartsbisdom Utrecht weer een veelbewogen jaar. Enkele grote processen van bestuurlijke reorganisatie (samenvoeging van de parochies; samenvoeging van de PCI-en) werden nagenoeg afgerond. Dit einde betekende tegelijkertijd een nieuw begin of een voortzetten van wat al begonnen was. Zoals uit het pastoraal jaarverslag van het Aartsbisdom Utrecht over 2010 moge

blijken, hebben zowel op diocesaan niveau als op het niveau van de vicariaten en de parochies/PCI-en velen (bestuurders, leden van pastorale teams, vrijwilligers) met veel toewijding en enthousiasme een waardevolle bijdrage geleverd aan de verdere opbouw van de Kerk in onze streken, opdat velen Jezus Christus en zijn Evangelie kennen en Hem en zijn Blijde Boodschap zijn toegewijd, tot zegen van onze wereld. Op voorspraak van de Heilige Willibrord, patroon van ons Aartsbisdom Utrecht, bidden wij dat de Heilige Geest ons allen daarbij tot een Helper en Trooster mag zijn.

Utrecht, 7 juni 2011

+ Mgr. mr. drs. Th.C.M. Hoogenboom

Hulpbisschop van Utrecht

Vicaris-generaal